

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ĪSTENĀIS LOCEKLIS,
DR. HABIL. HIST., VALSTS EMERITĒTAIS ZINĀTNIĒKS

ĒVALDS MUGURĒVIČS

06.04.1931–23.11.2018

Š. g. 23. novembrī mūžībā aizgājis izcilais arheologs, LZA īstenais loceklis *Dr. habil. hist.*, valsts emeritētais zinātnieks Ēvalds Mugurēvičs. Aizvadīts ražens zinātnieka, patsniedzēja un zinātnes organizētāja mūžs.

Ēvalds Mugurēvičs dzimis 1931. gada 6. aprīlī toreizējā Rēzeknes apriņķa Barkavas pagasta Mālsalā. 2013. gadā izdotajā “dzīves hronikā” Ēvalds Mugurēvičs savu dzīvi kopsavelk šādā ietvarā “Mana dzīve — no ganuzēna līdz akadēmiķim”. Topošā akadēmiķa dzīve sākusies saimnieciskās depresijas laikā, tāpēc atmiņu stāstījums vēsta gan par taupīgu dzīvi, smagu slimību pirmajos dzīves gados, bērna atmiņām par 1934. gada 15. maija notikumiem, saimnieciskiem darbiem, ko veica vecāki, linu malšanu, kurā bija jāpiedalās arī mazajam Ēvaldam. No septiņu gadu vecuma sākas ganu gaitas. Šīs bērnības

atmiņas akadēmiķim ir bijušas svarīgas, lai saprastu savu izcelsmi.

Pirmie skolas gadi aizritējuši kara laikā. 1946. gadā no nezināmu šāvēju rokas gājis bojā Ēvalda tēvs, un turpmāko dzīvi bijis jāmacās veidot pašam. Ģimenes pārrunās ticis pieņemts lēmums, ka mācības tehnikumā vispirms jāpabeidz vecākajam brālim, bet Ēvaldam jāsāk vīra darbi vecāku saimniecībā, un tālāko skološanos nācies atstāt vēlākam laikam.

Tikai 1947./1948. mācību gadā Ēvalds Mugurēvičs varēja turpināt izglītošanos. Pēc Varakļānu vidusskolas beigšanas nekavējoties sekoja studijas Latvijas Valsts universitātē (1951–1956). Jau 1953. gadā Ēvalds Mugurēvičs pievērsies senvēsturei un arheoloģijai. Izvēli rosinājis Ēvalda Mugurēviča pedagoga, tolaik vecākā pasniedzēja un LZA Vēstures institūta nodaļas vadītāja Teodora Zeida piedāvājums vasarā pastrādāt kādā arheoloģiskajā ekspedīcijā — izrakumos Asotes pilskalnā.

Zinātnisko darbību Ēvalds Mugurēvičs sāka jau studiju laikā Latvijas universitātē. Viņš ir strādājis divās darba vietās — Latvijas Vēstures muzejā un Latvijas Zinātņu akadēmijas Vēstures institūtā. Viņa vadībā veikti izrakumi 35 vēstures un kultūras pieminekļos. Vairāk kā 20 gadus viņš Latvijas mērogā ir koordinējis pētniecības darbus arheoloģijas nozarē. Viņš ir bijis pasniedzējs, no 1991. gada profesors LU Vēstures un filozofijas fakultātē, kur vadīja arheoloģiskās prakses, kursa darbus un diplomdarbus.

Zinātniskās darbības mantojums ir bagāts: vairāk kā 600 publikācijas (14 grāmatas un kolektīvi darbi, 292 zinātniski raksti

un tēzes, to skaitā 55 ārzemēs, apmēram 100 enciklopēdiski un 200 populārzinātniski raksti). Kā LZA Vēstures institūta pārstāvis, vēlāk Latvijas Vēstures zinātņu nacionālās komitejas loceklis, Aizvēstures un agrīnās vēstures Pastāvīgās padomes loceklis un vairāku ārzemju biedrību, asociāciju un redkolēģiju loceklis Ēvalds Mugurēvičs ir referējis 38 kongresos, kolokvijos un simpozijos, kas notikuši 17 dažādās valstīs.

Ēvalda Mugurēviča zinātniskais darbs ir augstu novērtēts. Septiņas reizes viņš ir saņēmis augstus apbalvojumus, tostarp LZA 2011. gada Lielo medaļu. Viņš ir saņēmis

arī vairākus starptautiskus novērtējumus un ievēlēts par korespondētājloekli VFR–Baltijas vēstures komisijā (Getingenē) un Vācu arheoloģijas institūtā (Frankfurtē pie Mainas). Par darbu “Viduslaiku ciems un pils Salaspils novadā” Ēvaldam Mugurēvičam piešķirts Salaspils Goda pilsoņa nosaukums.

Ēvaldu Mugurēviču mēs vienmēr patūrēsim prātā ne tikai kā izcilu arheologu, bet arī kā teicamu zinātnes organizatoru un godprātīgu, atbildīgu, atsaucīgu Latvijas Zinātņu akadēmijas īsteno loekli.

Sit tibi terra levis!

Raita Karnīte